

Sygn. akt **XXVII Ca 3850/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Adrianna Szewczyk-Kubat (spr.)
Sędziowie:	SO Ewa Kiper SR del. Ewa Suchecka-Bartnik
Protokolant:	stażysta protokolant sądowy Kamila Jankowska

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K. (1) i T. K.

przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

o zwolnienie od egzekucji

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie

z dnia 24 marca 2016 r., sygn. akt I C 436/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) w punkcie drugim zwalnia od egzekucji zajęte w dniu 31 października 2014 roku przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie A. G. w toku egzekucji prowadzonej przeciwko dłużnikom M. K. (1) i T. K. w postępowaniu egzekucyjnym z wniosku wierzyciela (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. wskazane w protokole zajęcia ruchomości:

- przyczepę (poz. 29 protokołu)

- ciągnik U. (poz. 32 protokołu)

- przyczepę metalową małą (poz. 36 protokołu),

a w pozostałym zakresie powództwo oddala;

b) punktowi trzeciemu nadaje brzmienie „zasądza od M. K. (1) i T. K. na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwotę 261,08 (dwieście sześćdziesiąt jeden i 08/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu,

2. w pozostałym zakresie oddała apelację,
3. znosi koszty postępowania między stronami w instancji odwoławczej.

SSR (del.) Ewa Suchecka-Bartnik SSO Adrianna Szewczyk-Kubat SSO Ewa Kiper

Sygn. akt XXVII Ca 3850/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 28 listopada 2014 roku powodowie M. K. (1) i T. K. wnieśli o zwolnienie od egzekucji następujących ruchomości zajętych w toku egzekucji prowadzonej przeciwko dłużnikom J. Z. K. przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia A. G. w sprawie Km 314/14:

- a) Telewizora (...) koloru czarnego wraz z pilotem,
- b) Stołu drewnianego, 6 krzeseł,
- c) Regału białego,
- d) Kanapy materiał brązowy,
- e) Kompletu mebli kuchennych brązowych,
- f) Lodówki B.,
- g) Pralki B. białej,
- h) Drabiny metalowej,
- i) Przyczepy,
- j) 4 palet kostki brukowej,
- k) 90 szt. płyt szarych,
- l) Ciągnika U.,
- m) Mechanizmu do otwierania bramy wraz z 2 szt. drzwi,
- n) Przyczepy metalowej małej,
- o) Bram garażowych wraz z mechanizmami.

Ponadto powodowie wnosili o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 24 marca 2016 roku w sprawie I C 436/15 Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie zwolnił od egzekucji, zajęte w dniu 31 października 2014 roku przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia A. G. w toku egzekucji prowadzonej przeciwko dłużnikom J. Z. K. w postępowaniu egzekucyjnym z wniosku wierzyciela (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., sygnatura akt Km 314/14, wskazane w protokole zajęcia ruchomości w postaci: drabiny metalowej (pozycja 28 protokołu zajęcia), 4 palet kostki brukowej (pozycja 30 protokołu zajęcia), 90 szt. płyt szarych (pozycja 31 protokołu

zajęcia), mechanizmu do otwierania bramy wraz z 2 szt. drzwi (pozycja 33 protokołu zajęcia), bram garażowych wraz z mechanizmami (pozycja 37 protokołu zajęcia); oddalił powództwo w pozostałej części oraz zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 42,76 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na podstawie następujących ustaleń oraz rozważań poczynionych przez Sąd Rejonowy:

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia A. G. prowadzi sprawę egzekucyjną z wniosku (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. przeciwko dłużnikom Z. K. i J. K., pod sygnaturą akt Km 314/14.

W dniu 31 października 2014 r. w/w Komornik przybył na nieruchomości w Z., przy ul. (...) i dokonał zajęcia szeregu ruchomości, w tym:

- a) Telewizora (...) koloru czarnego wraz z pilotem,
- b) Stołu drewnianego, 6 krzeseł,
- c) Regału białego,
- d) Kanapy materiał brązowy,
- e) Kompletu mebli kuchennych brązowych,
- f) Lodówki B.,
- g) Pralki B. białej,
- h) Drabiny metalowej,
- i) Przyczepy,
- j) 4 palet kostki brukowej,
- k) 90 szt. płyt szarych,
- l) Ciągnika U.,
- m) Mechanizmu do otwierania bramy wraz z 2 szt. drzwi,
- n) Przyczepy metalowej małej,
- o) Bram garażowych wraz z mechanizmami.

Aktem notarialnym z dnia 6 czerwca 2002 roku została zawarta umowa o dożywocie, na mocy której Z. i J. K. przenieśli na rzecz swojego syna oraz jego żony T. i M. K. (1) własność nieruchomości zabudowanej położonej w obrębie wsi S., gminie Z., powiecie (...), obejmującej działki nr (...) objętej (...). W zamian T. i M. K. (1) zobowiązali się zapewnić zbywcom dożywotnie utrzymanie, a w szczególności ustanowili nieodpłatnie dożywotnią służebność osobistą, polegającą na prawie korzystania przez uprawnionych z dwóch izb znajdujących się od strony wschodnie w budynku mieszkalnym, z prawem korzystania z łazienki, strychu i piwnicy, z prawem korzystania ze wszystkich urządzeń sanitarnych i elektrycznych w zakresie dla uprawnionych niezbędnym wraz z prawem korzystania z budynków gospodarczych w zakresie dla uprawnionych niezbędnym.

Kostka brukowa była kładziona przez T. K. w 2008 r. Zajęte przez komornika 4 palety kostki to pozostałość po kładzeniu kostki.

Z ruchomości takich jak meble i telewizor korzystali Z. i J. K., zaś T. K. sporadycznie.

Powód T. K. zajmuje się zawodowo usługami stolarskimi. Bramy garażowe były wymieniane przez powoda ok. trzech lat temu. Ciągnik U. i przyczepy zostały zakupione przez Z. i J. K. przed 2002 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz aktach egzekucyjnych, których prawdziwość nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu Rejonowego. Sąd Rejonowy oparł się również częściowo na zeznaniach powołanych świadków A. K., Z. K., J. K., M. K. (2) oraz zeznaniach powoda T. K.. Sąd Rejonowy uznał, że zeznania świadków są w części logiczne i spójne. Sąd Rejonowy uznał zeznania świadka A. G. za nieprzydatne dla rozpoznania sprawy, bowiem jego zeznania nie wносиły nic istotnego dla sprawy.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części, albowiem powodowie wykazali, że jedynie część zajętych przedmiotów, których wyłączenia od egzekucji się domagali, stanowiła ich własność. Podstawą roszczenia był art. 841 § 1 k.p.c.

Sąd Rejonowy wskazał, że powodowie prawa własności zajętych ruchomości upatrywali w umowie dożywocia z dnia 6 czerwca 2002 r. zawartej pomiędzy dłużnikami a powodami. Sąd Rejonowy podkreślił jednak, że na mocy umowy na powodów przeszła jedynie nieruchomość dłużników, a nie znajdujące się na jej terenie rzeczy ruchome.

Zdaniem Sądu Rejonowego brak było podstaw do przyjęcia, że wraz z nieruchomością przeszła na powodów także własność rzeczy ruchomych, tym bardziej, że po zawarciu umowy Z. K. w dalszym ciągu prowadził działalność gospodarczą. Dlatego, w ocenie Sądu Rejonowego logicznym było przyjęcie, że meble i wyposażenie, z którego korzystali dłużnicy, stanowiło ich własność. Nawet jeśli uznać, że meble, sprzęty i telewizor kupiony został przez powoda, to nieuzasadnionym było przyjęcie, że kupował on te rzeczy dla siebie i na własne potrzeby, skoro wyłącznymi ich użytkownikami byli jego rodzice. Sąd Rejonowy przywołał zeznania świadka M. K. (2), który stwierdził, że powód korzysta z telewizora „jak przyjedzie”. W ocenie Sądu Rejonowego, oznaczało to, że powód nie był właścicielem tych rzeczy, ani nimi nie władał. Dlatego też Sąd Rejonowy uznał, że przedmioty wymienione w pkt a-g pozwu nie podlegały wyłączeniu spod egzekucji jako stanowiące własność dłużnika.

Sąd Rejonowy stwierdził również, że przyczepy oznaczone w pkt i oraz n pozwu, a także ciągnik oznaczony w pkt l pozwu, nie mogły zostać wyłączone spod egzekucji. Zarówno ciągnik jak i przyczepy kupione były przez dłużnika Z. K. jeszcze przed 2002 r. Powodowie w żaden sposób nie wykazali, by przeszły one na ich własność. Sam fakt sporadycznego korzystania przez powoda z ciągnika oraz przyczep nie stanowił o przeniesieniu ich własności.

W ocenie Sądu Rejonowego, na uznanie zasługiwało jednak powództwo o wyłączenie spod egzekucji przedmiotów określonych w pkt h, j, k, m i o pozwu.

Sąd Rejonowy w odniesieniu do drabiny metalowej uznał, że skoro znajdowała się ona na nieruchomości należącej do powoda, zaś z okoliczności nie wynikało w żaden sposób, że stanowiła ona własność bądź była wykorzystywana przez dłużników, to zasadnym było przyjęcie, że stanowiła ona własność powodów.

Sąd Rejonowy w odniesieniu do 4 palet kostki brukowej wskazał, że jak wynikało z zeznań świadków, stanowiła ona pozostałość po położeniu przez powoda kostki brukowej na jego nieruchomości w 2008 r. Dlatego też Sąd Rejonowy uznał, że pozostała kostka stanowiła własność powoda.

Za własność powoda Sąd Rejonowy uznał również 90 sztuk płyt szarych. Z materiału dowodowego wynikało bowiem, że T. K. zawodowo zajmuje się stolarstwem, zaś płyty stanowią surowiec niezbędny do jego pracy.

Odnosząc się do mechanizmu do otwierania bramy oraz bram garażowych z mechanizmami, Sąd Rejonowy wskazał, że znajdowały się one na nieruchomości powodów i stanowiły część ich nieruchomości. Dlatego też Sąd Rejonowy uznał je za własność powodów.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy wyłączył wskazane wyżej rzeczy spod egzekucji jako stanowiące własność powodów.

Sąd Rejonowy stosunkowo rozdzielił koszty postępowania między stronami na podstawie art. 100 k.p.c. uznając, że powodowie wygrali sprawę w 34,22% zaś pozwany w 65,88%.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona powodowa, zaskarżając go w części, tj. w zakresie pkt 2 i 3 wyroku.

Skarżący zarzucił Sądowi Rejonowemu:

1.naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 841 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że zajęte w dniu 31.10.2014r. ruchomości wyszczególnione w pozycji a-g, i, 1, n ruchomości nie stanowiły własności powodów i tym samym nie naruszone zostało przysługujące im prawo własności tych ruchomości, podczas gdy przepis ten wskazuje, że osoba trzecia może żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa, co potwierdza, że takie prawo przysługiwało powodom i wobec wykazania w toku sprawy prawa własności przysługującego powodom, powództwo zasługiwało na uwzględnienie;

2.naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 5 k.c. poprzez uznanie, że zgodne z zasadami współzycia społecznego jest zajęcie w toku prowadzonej z wniosku pozwanego egzekucji rzeczy ruchomych znajdujących się na nieruchomości powodów i stanowiących ich własność tylko z tej przyczyny, że korzystali z nich dłużnicy, podczas gdy zajęcie w toku egzekucji rzeczy stanowiących własność powodów i następnie ich sprzedaż była niezgodna zasadami współzycia społecznego i zasługiwała na ochronę;

3.naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez:

- pominięcie, że w toku sprawy powodowie udowodnili, że rzeczy ruchome wskazane w pozycji a-g, i, 1, n pozwu zostały przez nich zakupione i kiedy, co zostało potwierdzone zeznaniami świadków, a tym samym wykazane zostało, że rzeczy te stanowią własność powodów, a powództwo zasługuje na uwzględnienie;

- poprzez pominięcie, że dłużnicy w dniu 31.10.2016r. podczas dokonania zajęcia ruchomości, jak również w toku procesu potwierdzili, że własność rzeczy ruchomych wskazanych w pozycji a-g, i, 1, n pozwu nie stanowiła ich własności, bowiem rzeczy te zostały zakupione przez powoda, a dłużnicy korzystali z tych rzeczy w związku z zawarciem w dniu 6.06.2002r. umowy darowizny;

- poprzez uznanie, że okoliczność, iż rzeczy ruchome wyszczególnione w pozycji a-g, i, 1, n pozwu znajdującą się w pokojach, w których to mieszkali dłużnicy i fakt, że dłużnicy z nich korzystali potwierdzał, że rzeczy te stanowiły własność dłużników, podczas gdy okoliczności te nie potwierdzały, że rzeczy te stanowiły własność dłużników, tym bardziej, że zostały zakupione przez powodów, co zostało wykazane w toku sprawy;

4.naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 98 k.p.c. w związku z art. 100 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powodowie wygrali sprawę w 34,22 %, a pozwany wygrał sprawę w 65,88 % podczas gdy wartość ruchomości zwolnionych od egzekucji wynosiła 5.250 zł, a nie 4.750 zł w wyniku czego wskazać należało, że powodowie wygrali sprawę w 37,82%, a pozwany w 62,16% oraz poprzez przyjęcie nieprawidłowej wysokości stawek kosztów zastępstwa prawnego w przedmiotowej sprawie.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i uwzględnienie powództwa w tym zakresie, względnie o uchylenie wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, również za instancję odwoławczą, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powodów zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z ogólną regułą wyrażoną w art. 6 k.c. w zw. z art. 841 § 1 k.p.c. to na powodach ciążył obowiązek wykazania, że rzeczy wymienione w pozwie stanowiły jego własność. Bezsposornie także rzeczy te zostały zajęte w pomieszczeniach zajmowanych przez dłużników, a więc logicznie, posiłkując się art. 341 k.c. komornik domniemywał, że znajdując się w ich posiadaniu, stanowiły własność dłużników.

W apelacji powodowie kwestionowali oddalenie powództwa co do dwóch grup rzeczy- pierwsza z nich miała obejmować przedmioty stanowiące uprzednio własność dłużników, które zostały przekazane na własność powodów w ramach umowy dożywocia zawartej przez powodów z rodzicami, drugą grupę miały stanowić przedmioty zakupione przez powoda i przekazane do używania rodzicom.

Przechodząc do rozpoznania zarzutów apelacyjnych, Sąd Okręgowy rozważył zasadność zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy podkreślił, iż naruszenie art. 233 k.p.c. nie może sprowadzać się do przedstawienia przez apelujących stanu faktycznego przyjętego na podstawie własnej oceny dowodów. Sąd ma bowiem prawo do swobodnej oceny dowodów, która dopóki nie jest całkowicie dowolna, nie może stanowić o naruszeniu art. 233 k.p.c. Innymi słowy, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Dla skuteczności zarzutu naruszenia powyższego przepisu nie wystarcza zatem stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. Tymczasem powodowie nie wykazali, posługując się argumentami wyłącznie jurydycznymi, że Sąd Rejonowy w rzeczywistości naruszył ustanowione w art. 233 k.p.c. zasady oceny wiarygodności i mocy dowodowej dowodów, tj. przekroczył granice swobody wyznaczone logiką, doświadczeniem życiowym, zasadami nauki bądź nie dokonał wszechstronnego rozważenia sprawy pomijając część materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie (tak też postanowienia SN z dnia 10 stycznia 2002r. II CKN 572/99 i z dnia 14 stycznia 2000 r. I CKN 1169/99, wyrok SN z dnia 9 grudnia 2009r. IV CSK 290/09, wyrok SA we Wrocławiu z dnia 31 lipca 2013r. I ACa 698/13, wyrok SA w Łodzi z dnia 24 stycznia 2013r. I ACa 1075/12, wyroki SA w Warszawie z dnia 18 kwietnia 2013r. I ACa 1342/12 i z dnia 28 maja 2013r. VI ACa 1466/12).

Co do rzeczy nabytych po dacie zawarcia umowy darowizny należało zważyć, iż powodowie nie przedstawili żadnego dowodu zakupu tych rzeczy. Natomiast niewątpliwie rzeczy te znajdowały się w pomieszczeniach zajmowanych przez dłużników i to dłużnicy z nich korzystali. Co więcej, w czasie przeprowadzania przez komornika czynności zajęcia rzeczy dłużnicy ogólnie stwierdzili, że nie mają żadnego majątku, jednakże nie wskazali, co było ich obowiązkiem, że konkretne rzeczy należą do kogoś innego, w szczególności nie wskazali syna jako właściciela tych rzeczy. W toku czynności przybył na miejsce również powód, który także nie złożył w tym zakresie żadnego oświadczenia.

Sąd Okręgowy uznał przy tym za niewiarygodne twierdzenia powodów, iż komornik celowo nie zamieścił oświadczeń osób trzecich o przysługujących im prawach do poszczególnych ruchomości. Pomijając kwestię, że protokół z czynności stanowił dokument urzędowy w rozumieniu art. 244 k.p.c., należało zważyć też, że w protokole zostało odnotowane zgłoszenie praw do rzeczy ze strony A. K., jak również oskarżenia ze strony powoda o podrobienie dokumentów. Nie było logicznego uzasadnienia dla przyjęcia, że komornik co do części przedmiotów nie odnotowywał, że rzecz stanowiła własność osoby trzeciej, a co do części dokonywał stosownej wzmianki, jak również, że dokładnie zapisywał zachowanie i oskarżenia powoda, natomiast nie poświęcał uwagi innym zgłaszanym przez obecnych zarzutom. Dodatkowo w swoich zeznaniach komornik sądowy zaprzeczył, aby nie odnotował części oświadczeń uczestników czynności, wskazał również, że na posesji było kilka samochodów, których zajęcia nie dokonał po sprawdzeniu dokumentów wozów, a ponadto nie wchodził na piętro po otrzymaniu informacji, że dłużnicy nie zajmują tamtych pomieszczeń.

Sąd Okręgowy zważył, że zarówno powodowie, dłużnicy, jak i świadkowie wskazywali, że to powód dokonał zakupu rzeczy. Jednakże co do zeznań świadków należało podkreślić, że nie wskazali oni, skąd o tym wiedzieli, świadek A. K. zeznała wręcz, że nie była świadkiem zakupu tych rzeczy. Bezsposornie także zarówno powodowie, jak i dłużnicy oraz świadkowie są blisko spokrewnieni i zainteresowani wynikiem postępowania. Aczkolwiek samo pokrewieństwo nie

mogło wykluczać wiarygodności tych zeznań, niemniej jednak trzeba było traktować je z większą ostrożnością i oceniać biorąc pod uwagę pozostały materiał dowodowy w sprawie.

Ponadto Sąd Okręgowy zważył, że jeśli nawet formalnie zakupy byłyby dokonane przez powoda, to kierując się logiką i doświadczeniem życiowym, zasadne było wnioskowanie, iż przekazując zakupione przedmioty rodzicom, którzy nie mieli własnych sprzętów, a którzy mieszkali u powoda, wcześniej przekazując mu całą nieruchomości i który był zobowiązany do ich dożywotniego utrzymania i opieki, przekazywał im własność tych sprzętów, a nie jedynie używał.

Niezależnie od tego, powyższe rozważania wskazywały, że Sąd Rejonowy nie przekroczył swobodnej oceny dowodów uznając, że powodowie nie wykazali własności przedmiotów zakupionych po 2002r.

W odniesieniu natomiast do przedmiotów stanowiących własność dłużników przed zawarciem umowy darowizny, to powodowie wywodzili swój tytuł własności właśnie z tej umowy. Sąd Okręgowy w pełni podzielił stanowisko Sądu Rejonowego, że co do zasady przedmiotem umowy dożywocia nie może być wyposażenie domu, czy własność innych rzeczy ruchomych znajdujących się na nieruchomości. Nie budzi bowiem wątpliwości, że w świetle art. 908 i n. k.c. przedmiotem umowy dożywocia jest nieruchomość zdefiniowana przez przepisy art. 46 i n. k.c. wraz z przynależnościami i częściami składowymi. Rzeczy wskazane przez powoda nie miały zaś charakteru przynależności, czy części składowych.

Apelujący podnosili zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 65 k.c. wskazując, że Sąd ten nie uwzględnił przy interpretacji umowy zgodnego zamiaru stron, gdy tymczasem powodowie i dłużnicy zgodnie zeznali, iż mieli zamiar oprócz przeniesienia własności przenieść również własność wszystkich rzeczy ruchomych. Sąd Okręgowy uznał, że wskazane w art. 65 § 2 k.c. reguły wykładni oświadczeń woli stron, odnoszą się także do umów zawartych w formie aktu notarialnego, ale dotyczą sytuacji zaistnienia wątpliwości interpretacyjnych związanych z niejasnościami wynikającymi z dosłownego brzmienia umowy, a takich wątpliwości Sąd Okręgowy nie miał. Ponadto wykładnia umowy powinna być dokonywana na trzech poziomach. Pierwszy wyznaczony byłby przez dosłowne brzmienie umowy, drugi zdeterminowany przez treść odczytaną przy zastosowaniu reguł interpretacyjnych wyrażonych w art. 65 § 1 k.c., trzeci zaś polegałby na ustaleniu znaczenia oświadczeń woli przez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy (M. Safjan (w:) Kodeks cywilny, red. K. Pietrzykowski, t. I, 2005 r., s. 295, 296). Sąd Okręgowy stanął przy tym na stanowisku, że jeżeli chodzi o oświadczenia woli ujęte w formie pisemnej, czyli wyrażone w dokumencie, to sens tych oświadczeń ustala się przyjmując za podstawę wykładni przede wszystkim tekst dokumentu, a podstawowe znaczenie przypada językowym regułom znaczeniowym. Co ważne, wykładni poszczególnych wyrażen należy dokonywać z uwzględnieniem kontekstu, a więc także związków treściowych występujących między zawartymi w tekście postanowieniami (tak: Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały siedmiu sędziów z dnia 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95, OSNC 1995/12/168, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1992 r., III CZP 78/92, OSNC 1992/12/228, S. Rudnicki Komentarz do art. 65 KC, J. Gudowski (red) Kodeks cywilny. Komentarz. Część ogólna Lexis Nexis 2014 r. str. 589). Tymczasem apelujący od razu przeszedł do kolejnych etapów wykładni, pomijając zupełnie samo dosłowne brzmienie umowy.

Sąd Okręgowy, oprócz zeznań powodów i dłużników, ocenił również kontekst sytuacyjny, w którym doszło do zawarcia umowy, jak i zachowanie powoda po podpisaniu umowy. Umowa dożywocia została zawarta przez notariusza, którego obowiązkiem jest dokładne wyjaśnienie stronom znaczenia prawnego i przedmiotu podpisywanego aktu. W postępowaniu nie wykazano, aby przy sporządzaniu umowy dożywocia notariusz nie dopełnił swoich obowiązków. Z kolei strony informują notariusza o swoich oczekiwaniach co do skutków podejmowanych czynności prawnych. Gdyby więc intencją stron było przekazanie również prawa własności ruchomości nic nie stałoby na przeszkodzie, aby bądź zostało to zapisane w akcie notarialnym jako dodatkowe postanowienie, bądź przybrało w późniejszym okresie inną formę prawem przewidzianą.

Logicznie także wskazał pozwany w postępowaniu przed Sądem I instancji, iż przeniesienie własności w stosunku do maszyn rolniczych powinno wiązać się chociażby z przerejestrowaniem pojazdów. Tymczasem powód zeznał, że

maszyny były w takim stanie, że zostały wyrejestrowane, jednakże w żaden sposób nie wykazał tej okoliczności, kiedy ona nastąpiła, wreszcie, kto dokonał ich wyrejestrowania.

Wszystko to przemawiałoby za przyznaniem racji Sądowi I instancji co do niemożności przyjęcia, iż umową dożywocia została przeniesiona własność ciągnika U. i dwóch przyczep zajętych obecni przez komornika.

Jednakże Sąd Okręgowy zważył, że bezspornie z aktu dożywocia wynikało, że w tej konkretnej sprawie przedmiotem umowy była nieruchomości wchodząca w skład gospodarstwa rolnego. Natomiast zgodnie z art. 55 /3/ k.c. gospodarstwo rolne stanowią nie tylko grunty rolne wraz budynkami lub ich częściami, ale także urządzenia i inwentarz, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą. W tej samej umowie zaznaczono, że dłużnicy zaprzestali prowadzić działalność rolniczą. Niewątpliwie z kolei zarówno ciągnik, jak i przyczepy były urządzeniami, za pomocą których realizowali oni swoją dotychczasową działalność rolniczą. W takiej sytuacji należało uznać, że umowa stron obejmowała także urządzenia rolnicze uprzednio będące własnością dłużników.

Całkowicie niezrozumiałym był zarzut apelacji naruszenia art. 5 k.c. Przede wszystkim należało podkreślić, że co do zasady zarzut ten nie może być podstawą roszczenia, a jedynie może stanowić argument obrony przed roszczeniem, gdy dochodzący roszczenia działa wbrew zasadom współżycia społecznego lub nadużywa prawa. Dlatego też powodowie nie mogli dochodzić zasadności roszczenia powołując się na w/w przepis. Niewątpliwie również działanie komornika, jak i wierzyciela miało umocowanie prawne, a powodowie nie wskazali, jakie zasady współżycia społecznego miałiby naruszyć zajmując na podstawie tytułu wykonawczego rzeczy ruchome znajdujące się w posiadaniu dłużników, co do których w toku czynności nikt nie wskazał, aby miały stanowić własność osób trzecich.

W związku z zarzutem dotyczącym art. 98 k.p.c. Sąd Okręgowy zważył, że wartość przedmiotów wyłączonych ostatecznie spod egzekucji w stosunku do podanej przez powodów wartości przedmiotu sporu stanowiła mniej niż 1/4. Ponieważ strona pozwana nie wniosła zażalenia, Sąd Okręgowy nie dokonał zmiany orzeczenia co do kosztów postępowania, albowiem nie mógł działać na niekorzyść wnoszących apelację.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, że doszło do jedynie częściowego naruszenia art. 841 § 1 k.p.c. i w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. dokonał zmiany orzeczenia, o kosztach postępowania rozstrzygając na podstawie art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 100 k.p.c. poprzez ich wzajemne zniesienie.

SSR (del.) Ewa Suchecka – Bartnik SSO Adrianna Szewczyk-Kubat SSO Ewa Kiper